

ماشه، دوئل دوطرفه است



سید مهدی طالبی
یادداشت پژوهشگر حوزه بین الملل

پرونده هسته‌ای ایران در همان اواخر دولت اول «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور آمریکا از صدر نگاه‌ها خارج شد و این روند با وقوع عملیات ۱۷ اکتبر و درگرفتن جنگی طولانی مدت، تشدید شد. با این وجود ترامپ با آغاز دومین دولت خود بار دیگر آن را در صدر موضوعات قرار داد. به نظر می‌رسد او بیشتر از آنکه خواهان برچیده شدن برنامه هسته‌ای ایران باشد، خواستار تضعیف تهران از مسیر استمرار و ارتقای فشارهاست. او برای توافق شرایطی را تعیین کرده که تحقیقشان دوازدهن بوده و نشان می‌دهد او به جای توافق به دنبال بهانه است. ترامپ تلاش می‌کند با هراس افکنی ایران را وادار به عقب‌نشینی از خطوط قرمزش کرده و ضمن شکستن مرزهای فکری مسئولان و مردم، توفیقی برای تضعیف دارایی‌های راهبردی ایران کسب کند؛ اما در غیر این صورت، بدون دست بردن به ابزارهای نظامی به سمت تشدید تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی حرکت خواهد کرد. او ضلع آمریکایی این تشدید را با اعمال تحریم‌هایی ۳/۵ برابر بیشتر از دولت «جو بایدن» رئیس‌جمهور سابق آمریکا به پیش برده و در انتظار اجرایی شدن ضلع اروپایی این تحریم‌هاست؛ ضلعی که به دلیل برخی مسائل قادر به جهانی‌سازی فشارهاست. انگلیس و فرانسه به عنوان دو دولت حاضر در برجام که عضویت دائم شورای امنیت سازمان ملل را در اختیار دارند، می‌توانند با اجرایی‌کردن مکانیسم موسوم به «مکانیسم ماشه» که در توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ پیش‌بینی شده بود، تمام قطعنامه‌های هسته‌ای این شورا را بازگردانند.

مکانیسم ماشه

کلیدفهم تحولات کنونی پرونده هسته‌ای ایران و اوج‌گیری فشارهای ترامپ و اروپا، «مکانیسم ماشه» است. در دولت اول ترامپ او با خروج از برجام، حق دولت خود برای فعال‌سازی مکانیسم ماشه را از بین برد. از سوی دیگر، دول اروپایی نیز به دلیل اهمیت اهرم مکانیسم ماشه و باقی‌ماندن زمان قابل توجه تا انقضای آن، خواهان استفاده از این اهرم نبودند. با این حال چند تحول در رابطه با این اهرم، آن را از اهمیت برخوردار ساخته است.

۱- **نزدیکی زمان انقضا و از دست رفتن تحریم بین‌المللی**
مکانیسم ماشه در تاریخ ۲۶ مهر ۱۴۰۴ (۱۸ اکتبر ۲۰۲۵) از بین رفته و قابل استفاده نیست. با احتساب روزهای باقی‌مانده، ۴ ماه فاصله تا این زمان انقضا وجود دارد. اگر مکانیسم ماشه از بین برود، با توجه به فضای جهانی که دیگر طبق آن نمی‌توان رأی مثبت چین و روسیه را برای اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران اخذ کرد، امکان اعمال تحریم‌های ساختاری بر ایران از بین می‌رود. دولت‌های غربی تحریم‌های یک‌جانبه‌ای را علیه ایران وضع کرده و دیگران را نیز بعضاً با فشار و اجبار در این مسیر قرار می‌دهند، اما در تحریم‌های اعمال شده بر اساس ساختار شورای امنیت سازمان ملل متحد، تمام اعضا موظف به اجرای قطعنامه‌ها هستند. از این رو تحریم‌های شورای امنیت بر تحریم‌های یک‌جانبه غربی از نظر سهولت و شمولیت اجرا ارجحیت دارند.

۲- **اهرم مکانیسم ماشه، برگ برنده اروپا در برابر قدرت‌ها**
شاید مکانیسم ماشه جزء معدود مواردی باشد که آمریکا برای اجرای آن، به تصمیم اروپا وابسته باشد. از سوی دیگر در صورت حرکت اروپا به سمت فعال‌سازی این اهرم، وتوی چین و روسیه در شورای امنیت کارساز نخواهد بود.

وابستگی آمریکا به اروپا و بی‌ثری وتوی روسیه و چین در برابر اقدام قاره‌سبز، آن‌ها را در شرایط کنونی که بوی ضعف از این قاره به مشام می‌رسد، فرصتی مغتنم و یگانه برای انگلیس و فرانسه است.

۳- **پایه‌ای برای تحریم روسیه**
اروپا به شدت در پی اعمال فشارهای بی‌سابقه علیه روسیه است. با این حال برخی از اقدامات نیازمند زیرساخت‌های فنی و ذهنی است تا چنین اقداماتی تسهیل شوند.

اعمال تحریم‌ها علیه یک کشور می‌تواند با تبدیل شدن به یک رژیم سفت‌وسخت، زیرساخت‌ها و آمادگی‌هایی را ایجاد کنند تا بتوان بلافاصله دیگر دشمنان را نیز با آن درگیر ساخت.

ادامه در صفحه ۱۴

ژانرت رو دوباره عوض کن!

جوکر خانوادگی هم به پایان رسید
آیا علیخانی به تکرار افتاده است؟

۱۳۰۱۲

ضعف دیپلماسی در حوزه آب و زیاده‌خواهی **حکومت افغانستان** باعث ۳۰۰ روزه شدن طوفان سیستان شده است

گرد و خاک امارت به یزد رسید

۸

دوگانه‌سوز

۲

سند‌های جدید از همکاری آژانس
بین‌المللی انرژی اتمی با صهیونیست‌ها
اعتبار حرفه‌ای این سازمان را
بیش از قبل مخدوش می‌کند

«فرهیختگان» از دارایی‌های دارا خسروشاهی و ۳۵ ایرانی دیگر گزارش می‌دهد

شبکه ثروتمندان ایرانی در آمریکا

۱۶

گزارش «فرهیختگان» از آزمون‌های پایان ترم دانشجویان دکتری دانشگاه آزاد

هوش مصنوعی در امتحان ممنوع نیست

۴

